

Čís. 5105.

Náhrady nákladu, jenž byl spoluvlastníkem na společnou věc již učiněn proti vůli, ale v tvrzeném zájmu ostatních spoluvlastníků, lze se na nich domáhati pouze pořadem práva.

Na spoluvlastnících lze se domáhati poměrné náhrady nákladů, jež byly na společnou nemovitost spoluvlastníkem vynaloženy na základě úředního příkazu, třeba se tak stalo bez svolení ostatních spoluvlastníků. Jinak však spoluvlastník, jenž nenastoupil cestu §u 835 obč. zák., nýbrž svémocně provedl na společném statku »důležité změny« — třeba »k lepšímu používání« společné věci — není oprávněn žádati na ostatních spoluvlastnících poměrnou náhradu nákladů.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, Rv I 528/25.)

Žalobce i žalovaný byli každý polovinou spoluvlastníky domu čp. 500, v němž žalobce provozoval hotelovou živnost jako zástupce žalovaného, jenž byl majitelem hostinské koncese. Ježto hotelový inštruktor ministerstva obchodu shledal v hotelu četné závady, bylo žalobci nařízeno živnostenským inspektorátem a okresní správou politikou, by závady odstranil a nutné adaptace provedl. Ježto žalovaný jakoukoliv součinnost odmítl, provedl žalobce opravy a adaptace sám celkovým nákladem 99.103 Kč 38 h a domáhal se pak náhrady polovice tohoto nákladu na žalovaném. Procesní soud první stolice, zamítнув námitku nepřipustnosti pořadu práva, přiznal žalobci pouze 30.894 Kč 75 h, rozděliv provedené opravy a adaptace ve skupiny I., II. a III., z nichž pouze skupinu I. shledal odůvodněnou nařízením živnostenského inspektorátu, pod kteroužto skupinu zahrnul náklady v celkové výši 61.789 Kč 50 h, z nichž přiznal polovinu žalobci. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadené usnesení, zamítající námitku nepřipustnosti pořadu práva, ve věci samé pak nevyhověl odvolání ani té ani oné strany.

N e j v y š š í s o u d odmítl dovolání žalovaného, pokud napadalo rozhodnutí odvolacího soudu o námitce nepřipustnosti pořadu práva, jinak nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

D ů v o d y:

Co do otázky přípustnosti pořadu práva, jest dovolací soud vázán souhlasnými usneseními nižších soudů (srv. § 528 c. ř. s. a plenární usnesení čis. 3775 sb. n. s.). Ale i kdyby tu nebylo této vázanosti, jest pořad práva přípustným, protože žalobce nedomáhá se sporem, aby mu jako spoluvlastníku bylo dáno povolení k důležitým změnám na společném statku, které jsou teprve »navrhovány« (§§ 834, 835 obč. zák.), nýbrž domáhá se náhrady nákladu, jež proti vůli druhého spoluvlastníka, ale také v jeho zájmu již učinil. Jde tedy v podstatě o žalobu z obohacení, pro kterou jen pořad práva je přípustný.

1. K dovolání žalovaného: Dovolací důvod §u 503 čis. 4 c. ř. s. není opodstatněn. Pokud jde o stavební náklad, náležející ke skupině I.,

přiřkly oba nižší soudy vším právem celou polovici tohoto nákladu žalobci, vycházejíce správně z úsudku, že jak znaleckým důkazem bylo zjištěno, veškeré tyto stavební útraty zapadaly do rámce úředního nařízení, takže nebylo třeba k tomu souhlasu žalovaného jakožto druhého spoluvlastníka, a že dle tohoto posudku byly tyto stavební úpravy provedeny účelně a nevybočovaly nikterak z mezí účelné nutnosti. Jest tu v celku poukázati na správné odůvodnění nižších soudů a zdůrazniti znovu, že nařízení živnostenského úřadu mohlo přirozeně jen ve všeobecných poukazech naznačiti, v kterých směrech úpravy tyto jest provésti, že však jejich projektování a provedení v podrobnostech bylo věcí odborníků, pověřených provedením těchto stavebních úprav. Pokud žalovaný vytýká, že nebylo třeba, aby byly provedeny v tomto rozsahu, jest poukázati na posudek znalců a uvésti, že není dobře možno a přičilo by se účelu, prováděti podobné úpravy jen kuse a omeziti se jenom na úpravy nejnaléhavější, že naopak jest již v povaze věci, že opravou té neb oné části objeví se nutnost, aby upravena byla i s ní související část, jinak by nastalo přištipkářství, které by mohlo ohroziti neb i zmařiti účel těchto úprav. Bylo-li nutno k provedení úředního nařízení, aby byla přemístěna kuchyň, bylo nutno též, by místnost staré kuchyně byla náležitě a vhodně k ostatnímu celku upravena. Že se tak stalo účelně a bez přepychu, jest zjištěno znaleckým důkazem. Co se týče úpravy vchodu a s tím souvisejících dalších úprav, nelze nařízení živnostenského úřadu (hotelového inspektora) vykládati tak úzce, že šlo o prostý úklid, t. j. o pouhé odklizení náradí a zametení vchodu. Výtky v tomto směru učiněné směřovaly naopak k tomu, že vchod jest neúpravny a neúhledný, a bylo tedy třeba, aby tato závada byla stavebními úpravami odklizená, jak ostatně znalci ve svém posudku potvrzují. Při tom dlužno podotknouti, že dle zákona o hotelových inspektorátech jest přihlížeti k tomu, by hotely vyhovovaly vůbec moderním požadavkům vzorného ubytování cizinců, a že úřady živnostenské jsou povinny, dbáti nálezů a pokynů inspektora takového ve svém úředním dohledu na stav takových živnostenských podniků. Nelze tedy tvrditi, že nález hotelového inspektora byl jenom nezávazným doporučením a pokynem. Společná realita jest hotelem, tedy objektem, podléhajícím co do své úpravy a zařízení předpisům živnostenského úřadu po stránce stavebně-technické, hygienické i po stránce zevní úhlednosti. Důsledkem toho jsou vlastníci takovýchto objektů povinni již z těchto důvodů dům držeti a uvésti do stavu, těmto ohledům vyhovujícího. Že nejde o pouhé opravy, které žalobci náleželo provésti v důsledku pachtovní smlouvy, bylo ve sporném řízení dostatečně prokázáno.

K dovolání žalobcovu: Ani dovolání žalobcovu, opřenému o dovolací důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., nelze přiznati úspěchu. Zda byly vykonány práce skupiny II. a III. v místnostech najatých, či mimo ně, jest pro další nárok žalobcův lhostejno. Žalobce opřel svůj nárok na náhradu polovice nákladu, spojeného s úpravami hotelu, jednak a) o tvrzení, že všechny úpravy musil z nařízení živnostenského úřadu provésti; jednak b) že veškeré adaptace byly nutné a užitečné a že proto žalovaný jako spoluvlastník domu jest povinen polovici hraditi. K a) Zjištěním nižších soudů, že úpravy skupiny II. a III. nejsou kryty

nařízením živnostenského úřadu, padl první podklad žaloby. K b) Jak již řečeno, jde v podstatě o žalobu z bezdůvodného obohacení, již se žalobce jako spoluvlastník hotelu a nikoli jako pachtýř živnosti hostinské a hotelové domáhá náhrady polovice nákladu na adaptace. Pro řešení tohoto sporu nepřichází tedy smlouva pachtovní ze dne 2. prosince 1921 a její článek 6. o adaptacích vůbec v úvahu, neboť ve vzájemném poměru stran nastala po uzavření této smlouvy důležitá změna tím, že pachtýř nabyl spoluvlastnictví k hotelu jednou polovicí. Žalobce provedl adaptace skupiny II. a III. především v zájmu vlastním a nikoliv, aby opatřoval zájmy druhého spoluvlastníka. Nešlo mu o svémocné obstarání cizích záležitostí v zájmu cizím, třebaže v důsledku poměru spoluvlastnického jsou zájmy obou stran spjaty — a již proto nelze tu předpisů o nezmocněném jednatelství a zejména předpisu §u 1040 obč. zák. o zakázaném jednatelství přímo použít. Pokud ho lze použít obdobně, bude dále dolíčeno. Vždyť žalobce, jsa spoluvlastníkem rovným dílem se žalovaným, mohl tímž právem na adaptacích trvat, jakým se jim bránil druhý spoluvlastník. Jde tu o případ §u 835 obč. zák., neboť nelze o tom pochybovat, že adaptace, spojené s celkovým nákladem 99.103 Kč (i když se odečtou náklady 61.789 Kč, spojené s pracemi skupiny I.) jsou »důležitými změnami« po rozumu §u 835 obč. zák. Ježto pak spoluvlastníci jeden druhého přehlasovali nemohli, byl zajisté žalobce povinen, aby si pro úpravy, vybočující z rámce skupiny I. vymohl předem soudní svolení podle §u 835 obč. zák. Toho žalobce neučinil, nýbrž u příležitosti nařízených úprav skupiny I. svémocně také provedl úpravy skupiny II. a III. Zhušťuje se tedy rozřešení sporu na zodpovědění otázky, zda spoluvlastník, který nenastoupil cestu §u 835 obč. zák., nýbrž svémocně provedl na společném statku »důležité změny« — třeba »k lepšímu používání« společné věci sloužící — jest oprávněn žádati na ostatních spoluvlastnících poměrnou náhradu nákladu. Otázku tu je zodpovědět záporně. Jest sice pravda, že v občanském zákoníku na různých místech došla výrazu zásada, že nikdo nemá se bezdůvodně obohacovat na úkor druhého, že nikdo nemá těžit ze škody jiného (srov. na př. §§ 877, 921, 1041, 1042, 1043, 1431, 1435, 1437, 1447 obč. zák.). Tato zásada svědčila by tedy pro žalobce. Ale s druhé strany má občanský zákoník — chce-li některým svým předpisům zjednatí účinnosti — také předpisy, jimiž uvedenou zásadu prolamuje (na př. §§ 1040 a 1174 obč. zák.). V souzeném případě mohlo by býti nejvýše jen použito §u 1041 obč. zák. obdobně, ježto žalobce jednal vědomě jak ve vlastním, tak v cizím prospěchu, a pokud šlo o ideální polovici žalovaného, opatřoval též cizí záležitosti, což však § 1041 obč. zák. vylučuje. Vůbec jde tu o případ v zákoně nerozhodnutý, pro jehož rozřešení nutno použítí obdoby (§ 7 obč. zák.). Avšak použítí obdoby §u 1041 obč. zák., jakož vůbec zásad o bezdůvodném obohacení, brání tu předpis §u 835 obč. zák. Jen kdyby se byl žalobce podle tohoto předpisu zachoval, byl by mohl na druhém spoluvlastníku podle obdoby §u 1041 obč. zák. žádati poměrnou náhradu nákladu, nikoli však, když se tak nezachoval. Jinak stal by se § 835 obč. zák. bezvýznamným předpisem, protože každý spoluvlastník, i s podílem sebe menším, který by nemohl dosíci svolení k adaptacím, mohl by je

svémocně provést, mohl by tím postaviti ostatní spoluvlastníky před hotovou věc, domáhati se na nich poměrné náhrady a touto oklikou obejítí předpis §u 835 obč. zák. Ustanovení §§ 833, 835 obč. zák. chtěla právě chrániti spoluvlastníka proti svémocným změnám, které by ostatní spoluvlastníci na společném statku chtěli provést. Vždyť při »důležitých změnách« nemusí se podílník ani většině podrobiti a odporuje-li, smějí dotyčné změny jen na základě příslušného rozhodnutí (§ 835 býti provedeny. Byly-li provedeny bez takového povolení, jdou na vrub toho, kdo je provedl. V tomto směru jest na místě obdobné použití §u 1040 obč. zák. Nezáleží na tom, že zákon nevyslovil v §u 835 obč. zák. nějaké zlé následky jednání proti tomuto předpisu, neboť nebylo toho třeba, protože zákon přesně stanovil předpoklady přípustných změn, takže při nesplnění zákonných předpokladů je změna nepřipustna a nemůže z ní pro podílníka žádný nárok vzejíti.

Čís. 5106.

Proti rozhodnutí ministerstva dle zákona ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. lze se dovolávati pomoci na soudě. Předpis §u 105 ústavní listiny jest účinným, ač ještě nebyl vydán jím slíbený prováděcí zákon.

Zákonem ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. byl založen pro státní zaměstnance, vyhovující jeho předpokladům a podmínkám, právní nárok na přiznání jeho výhod, vláda byla však zmocněna doplniti zákon určením podmínek, za kterých měly býti výhody zákona v zájmu státu a služby odepřeny. Nemohl-li se kdo hlásiti do služeb státních drah před válkou proto, že neměl odbytu ještě vojenskou službu a skončila-li jeho řádná vojenská služba již za války, kdy musel ve válečné službě pokračovati, učinil zadost podmínkám §u 8 zák., přihlásil-li se do služby ihned po návratu z válečné služby vojenské.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, Rv I 556/25.)

Vykonav v roce 1912 zkoušku dospělosti na reálce, zamýšlel žalobce vstoupiti do služeb býv. rak. státních drah. Ježto však nemohl dle tehdejší praxe býti přijat před odbytím vojenské služby, nastoupil vojenskou presenční službu, jež pak vypuknutím světové války přešla ve válečnou vojenskou službu, z níž se vrátil dne 6. února 1919 a nastoupil ihned jako volontér u čsl. státních drah. Poněvadž žalobcova žádost na ministerstvo železnic v Praze o přiznání výhod čl. III. § 8 a čl. VI. § 14 odstavec třetí zákona ze dne 7. dubna 1920, čís. 230 sb. z. a n. byla zamítnuta s odůvodněním, že nebyly splněny podmínky článku III. zákona a poněvadž také rozklad žalobce proti rozhodnutí tomu byl zamítnut, domáhal se žalobce výroku, že mu ony zákonné výhody příslušejí a že žalovaný erár jest povinen platiti mu dosud zadržené požitky. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal žalobní nárok důvodem po právu. D ů v o d y: Názoru žalující strany, že na výhody čl. III. zákona čís. 230/1920 mají nárok všechny osoby, které před válkou nabyly kvalifikace ke vstupu do státní služby, v této všeobecnosti nelze přisvěd-